

Tekst 1 en tekst 2 hebben beide betrekking op hetzelfde thema: het metaverse. Behalve vragen over iedere tekst afzonderlijk bevat dit examen enkele overkoepelende vragen over deze twee teksten.

Tekst 1 Leven in een filterbubbel. Wil je dat?

Tekst 1 kun je door middel van onderstaande kopjes in vier achtereenvolgende delen onderverdelen:

- deel 1: Ontwikkeling
- deel 2: Motieven
- deel 3: Gevolgen
- deel 4: Aanbevelingen

1p **1** Bij welke alinea begint deel 2, 'Motieven'?

1p **2** Bij welke alinea begint deel 3, 'Gevolgen'?

In alinea 1 tot en met 3 wordt de geschiedenis van het internet onderverdeeld in drie periodes:

- periode 1: "eind jaren negentig" (alinea 1)
- periode 2: "Halverwege het volgende decennium" (alinea 2)
- periode 3: "tussen 2010 en nu" (alinea 3)

3p **3** Vat per periode samen wat de nieuwe ontwikkelingen voor internetgebruikers inhielden. Neem de nummers van de periodes over en zet je antwoord daarachter.

Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord in totaal niet meer dan 50 woorden.

"We hebben nieuwe gewoonten ontwikkeld die onze relatie tot ons werk, tot het onderwijs, de zorg, commercie en cultuur diepgravend hebben veranderd." (regels 70-74)

1p **4** Wat is de belangrijkste overeenkomst tussen deze nieuwe gewoonten, gelet op alinea 5 en 6?

In tekst 1 is een duidelijk verschil in stijl waarneembaar tussen alinea 1 tot en met 5 enerzijds en alinea 7 tot en met 15 anderzijds.

2p **5** Typeer de stijl van elk van deze twee tekstdelen. Gebruik voor elk tekstdeel een van de volgende typering: alarmerend, beeldend, juichend, neerbuigend, neutraal, spottend, welwillend.

Een kritische lezer kan vinden dat in alinea 7 en 8 niet op een juiste manier wordt geredeneerd.

- 1p **6** Welk commentaar zal deze kritische lezer hoogstwaarschijnlijk geven?
In alinea 7 en 8
- A** worden milieuproblemen als gevolg van het metaverse ten onrechte buiten beschouwing gelaten.
 - B** worden potentiële nadelen van het metaverse eenzijdig en ongenueanceerd aangekaart.
 - C** wordt de komst van het metaverse simplistisch verklaard vanuit misleiding en corruptie bij techreuzen.
 - D** wordt de negatieve impact van het metaverse nauwelijks beargumenteerd.

In tekst 1 worden de bedoelingen en handelingen van techreuzen bij het opzetten van het metaverse verdacht gemaakt.

- 2p **7** Vat voor zowel alinea 7 als alinea 8 samen waaraan techreuzen zich schuldig zouden maken.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je totale antwoord niet meer dan 40 woorden.
- 1p **8** Citeer de woordgroep uit alinea 10 tot en met 13 die de bedoelingen van techreuzen bij het opzetten van het metaverse het scherpst typeert.

In alinea 10 wordt de “subjectieve werkelijkheid” beschreven waarin we met het metaverse zullen belanden.

- 2p **9** Noem uit alinea 10 de drie negatieve aspecten van deze subjectieve werkelijkheid.

“een vorm van samenleven die het resultaat is van louter berekeningen en die dus van elke levenskracht ontdaan is” (regels 158-162)

- 1p **10** Wat typeert een samenleving die wél levenskracht heeft, gelet op alinea 11?
In zo’n samenleving zijn mensen er vooral toe in staat
- A** de kansen te benutten die zich in hun bestaan voordoen.
 - B** de wereld met energie en vertrouwen tegemoet te treden.
 - C** met iedere toevallige ander een relatie aan te gaan.
 - D** te leven zonder volledige afhankelijkheid van filterbubbels.

- 1p **11** Met welke twee argumentatieschema’s worden de redeneringen in tekst 1 vooral onderbouwd?
met argumentatieschema’s op basis van
- A** autoriteit en kenmerk
 - B** autoriteit en vergelijking
 - C** oorzaak-gevolg en vergelijking
 - D** oorzaak-gevolg en voor- en nadelen
 - E** voorbeelden en kenmerk
 - F** voorbeelden en voor- en nadelen

- De titel van tekst 1 is 'Leven in een filterbubbel. Wil je dat?'
- 2p 12 Leg uit wat met 'Leven in een filterbubbel' wordt bedoeld en geef aan welk gevaar hieraan verbonden is, gelet op de strekking van tekst 1. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 40 woorden.

Tekst 2 Alles doen en voelen

- In tekst 2 wordt zowel het huidige internet als het metaverse besproken.
- 2p 13 Leg uit wat het wezenlijke verschil is tussen het huidige internet en het metaverse, gelet op alinea 1 tot en met 3. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 30 woorden.
- Filosoof en wetenschapper McLuhan wordt volgens alinea 2 beschouwd als degene die de komst van het wereldwijde web voorspelde.
- 1p 14 Welk bezwaar zou een kritische lezer kunnen maken tegen deze typering van McLuhan, gelet op de rest van alinea 2? Geef antwoord in een of meer volledige zinnen.
- 2p 15 Vat samen waarom McLuhan volgens alinea 7 wél als de voorspeller van het internet kan worden beschouwd. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 40 woorden.
- “We zullen een projectie in elkaars leven zijn geworden.” (regels 98-99)
- 1p 16 Wat is de consequentie van bovenstaande ontwikkeling, volgens alinea 6? In het metaverse zullen we
- A beduidend minder reëel contact met anderen hebben.
 - B in toenemende mate in een digitale gemeenschap leven.
 - C nog sterker dan tegenwoordig op elkaars uiterlijk letten.
 - D ons steeds vaker fundamenteel alleen gaan voelen.
- In het metaverse zijn onze zintuigen “buiten onszelf komen te liggen”. (regels 130-131)
- 1p 17 Citeer de zin uit alinea 6 of 7 die kan worden gebruikt als een nuancering op bovenstaande uitspraak over het metaverse.